

Paulus nakerek bodik hutun sarani sia iha rai Galatia

Paulus nahuu nakerek baa ema Galatia sia

¹⁻² Tabe nosi ha'u Paulus, mak Yesus Kristus klosan. Ha'u ksolok hakerek ne'e baa emi hutun sarani sia mak iha rai Galatia. Mamaluk mak namutuk no ha'u iha ne'e moos solok tabe baa emi.

Ha'u kdadi klosan ne'e, lahoos ema raiklaran mak foti ha'u, mais Ama Maromak no Yesus Kristus du'uk mak foti ha'u. Yesus nia, Kristus mak Na'i Maromak solok mai. Nia mate, mais Na'i Maromak nalo Nia moris nikar. Hotu, Nia solok ha'u baa katak Lia Di'ak nia baa ema.

³ Ha'u kakro'an baa Na'i Maromak itakaan Ama no Yesus Kristus itakaan Na'in, nebee Sia natudu laran di'ak baa emi to'o emi bele moris manek no dame. ⁴ Kristus latan isin lolon to'o mate nebee kasu mohu itakaan salan no nasai ita nosi a'aat raiklaran. Lia nia sia hotu-hotu tuir Ama Maromak hakaran. ⁵ Tan baa nia, ita tonuhaboot Nia nohuun! Lia ne'e, tebes!

Paulus krakat tan ema Galatia sia se'i kotuk ti'an baa hanorin loos

⁶ Mamaluk sia, emi halo ha'u beik karin ti'an! Na'i Maromak boi emi ti'an, tan Nia nakara nebee emi hatene Kristus laran di'ak. Mais tan saa emi se'i kotuk lais nunia, hotu fiar seluk baa hanorin ⁷ mak la loos? Uluk, ha'u kanorin emi ti'an hanorin loos nosi lia Yesus Kristus. Mais

oras ne'e, maktolek teen sia mai naktolek Lia Di'ak nia, to'o nabentar emi.

⁸ Hanoin di'a-di'ak! Na'i Maromak nanis kastikar ema mak mai nanorin lia seluk mak la manesak no Lia Di'ak mak uluk ami hanorin baa emi. Masik ema nia nosi ami ka, nosi Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an ka, nanis nia kona kastikar! ⁹ Ami katak kedan ti'an lia ne'e hori uluk. Mais oras ne'e ha'u kakara katak tenik nune'e: Kalo ema mai nanorin seluk nosi Lia Di'ak mak uluk emi simu ti'an nia, habusik Na'i Maromak kastikar ema nia.

¹⁰ Ha'u kaka'as aan dale nunia, tan ha'u kbuka Na'i Maromak tonun, lahoos ema raiklaran tonun. Emi haneo ha'u kbuka ema raiklaran tonun ka? Lale! Tan kalo ha'u kbuka ema raiklaran tonun, ha'u la kfatán dadi Kristus ain-liman.

Oin nunabee to'o Paulus dadi baa Kristus klosan

¹¹ Mamaluk sia! Ha'u katak malorek nune'e: Lia Di'ak mak ha'u kanorin baa emi nia, lahoos ema raiklaran mak nase'i. ¹² Ha'u la ksimu kosi ema raiklaran. Ema raiklaran ida moos la nanorin baa ha'u. Yesus Kristus du'uk mak nalore baa ha'u.

¹³ Emi rona nanis lia nosi ha'ukaan moris baa oras sei moris tuir adat Yahudi. Baa oras nia, ha'u ktonan Na'i Maromak eman sia, tan ha'u kbeer kadodok sia.✧ ¹⁴ Ha'u moos katene mohu adat Yahudi, liu nosi mamaluk Yahudi seluk sia mak otas no ha'u. Ha'u mak madinas tebes kala'o amikaan bei uluk siakaan adat hotu-hotu.✧

¹⁵⁻¹⁶ Masik nunia moos, Na'i Maromak nakotu ti'an atu natudu Oan baa ha'u. Ha'ukaan ina sei la nahoris ha'u dauk, Na'i Maromak boi kedan

✧ **1:13** Kristus Klosan Lian 8:3, 22:4-5, 26:9-11 ✧ **1:14** Kristus Klosan Lian 22:3

ha'u ti'an, tan Nia beer natudu laran di'ak baa ha'u. Hotu Nia solok ha'u baa kanorin ema mak lahoos Yahudi. Baa oras Nia solok ha'u, ha'u la kbaa kusu lia tate'an nosi ema seluk.✧
 17 Ha'u moos la baa kasoru fukun sarani sia iha Yerusalem mak dadi Yesus klosan sia hori uluk. Mais ha'u kbaa kedan rai Arab. Nunia hotu, ha'u kmai kikar kota Damsik.

18 Tinan tolu siku liu lai, foin ha'u kbaa kasoru Petrus* iha Yerusalem. Ha'u kein iha nebaa to'o lora sanulu resin lima.✧

19 Baa oras nia, ha'u la kasoru klosan rumak sia. Ha'u kasoru loos Na'i Yesus alin Yakobus, no Petrus. 20 Saa mak ha'u kakerek ne'e, tebes no loos! Na'i Maromak moos natene, ha'u la kaktolek.

21 Nunia hotu, ha'u kbaa rai Siria no rai Kilikia. 22 Oras nia, Kristus eman sia iha rai Yudea sei la natene ha'u dauk. 23 Sia rona loos lia na'ak, "Ema mak uluk nasusar ita nia, oras ne'e nia nanorin Lia Di'ak nosi fiar baa Kristus. Tuir loos, nia mak uluk nakara nadodok itakaan fiar nia." 24 Rona lia nia, sia tonu-naboot Na'i Maromak tan ha'u kfiar baa Kristus ti'an.

2

Na'i Yesus klosan sia iha Yerusalem simu Paulus

1 Tinan sanulu resin haat siku, ha'u ko Barnabas fila kikar baa kota Yerusalem. Ami moos

---

✧ **1:15-16** Kristus Klosan Lian 9:3-6, 22:6-10, 26:13-18 * **1:18** Hakerek Moon lia Yunani iha tohar ne'e tau naran, *Kefas*. Naran nia, Petrus naran ida seluk. Iha lia Aram, naran Kefas. Iha lia Yunani, naran Petrus. Mais naran rua nia, isin manesak na'ak "fatuk". ✧ **1:18** Kristus Klosan Lian 9:26-30

ho ema makfiar ida naran Titus. Nia lahoos ema Yahudi.✧ ² Ami baa nebaa, tan Na'i Maromak mak naruka. To'o baa, ha'u katak kalore baa fukun sarani sia kosi Lia Di'ak mak ha'u kanorin ti'an baa ema lahoos Yahudi sia. Oras nia, ha'u kdale ko sia mesan, nebee sia bele tetu saa mak ha'u kanorin nia, loos ka, lale. Kalo sia nakotu na'ak la loos, ema bele dale na'ak, ha'ukaan serwisu nia butan.

³ Mais, sia simu. Sia moos nakotu na'ak, masik Titus nia ema Yunani moos, nia lalika namane aan tuir ukun-badu Yahudi. ⁴ Mais noo ema na'in hira la simu nunia, tan sia nanorin seluk. Sia nia, mamaluk sarani, mais sia oin-kotuk. Sia tama no-nook iha amikaan klaran atu seten ema mak lahoos Yahudi, nebee tuir ukun-badu Yahudi. Tuir loos, ita la tatalik tenik ho ukun-badu nia sia ti'an. Ita lalika hana'i baa ukun-badu nia sia hanesan ata ona, tan Yesus Kristus sori ita ti'an. ⁵ Tan lia nia, ami la simu siakaan hanorin kale'uk nia. Emi bele fiar nohuun baa Lia Di'ak mak ha'u kanorin ti'an baa emi nia, tan hanorin nia mak tebes no loos.

⁶ Oras nia, fukun nia sia simu ha'ukaan hanorin nodi la tu'an sa-saa. Sia nia, ema nafoli na'ak, ema boot. Mais Na'i Maromak la fahir oin. Masik sia ema boot ka, ema ki'ik ka, la saa ida.✧ ⁷ Surak sia natebes na'ak, Na'i Maromak solok ha'u baa kodi Niakaan Lia Di'ak baa ema lahoos Yahudi, hanesan Nia moos solok Petrus nodi Niakaan Lia Di'ak baa ema Yahudi. ⁸ Na'i Maromak latan beran baa Petrus atu dadi klosan bodik ema Yahudi. Nunia moos, Nia latan beran baa ha'u atu kdadi klosan bodik ema lahoos

---

✧ **2:1** Kristus Klosan Lian 11:30, 15:2   ✧ **2:6** Hanoin Hikar Dalan Moris 10:17

Yahudi. ⁹ Oras nia, ema nafoli Yakobus, Petrus,* no Yohanis na'ak, sarani ulun. Baa oras sia na'in tolu natene nola na'ak, Na'i Maromak natudu ti'an laran di'ak baa ha'u, sia moos kaer liman no ami rua Barnabas atu dadi tadak na'ak, ami hotu-hotu neon mesak ida ti'an. Sia nakara ami mak hodi Lia Di'ak bodik ema lahoos Yahudi, no sia na'in du'uk mak nodi bodik ema Yahudi. ¹⁰ Mais noo lia ida mak sia naruka baa ami na'ak, keta halu'a tulun ema mukit sia. Mais tuir loos, ha'u kalo nanis nunia ti'an.

Paulus de'an Petrus iha Antiokia

¹¹ Dala ida Petrus mai kota Antiokia. La kleur, ha'u kde'an nia loke fore tan nia nalo sala. ¹² Oras nia foin mai Antiokia, sura lora nia tuur naa-nemu namutuk no mamaluk mak fiar mak lahoos Yahudi. Mais la kleur, Yakobus belun ema Yahudi sia moos mai Antiokia. Naree nunia, Petrus nakiduk nela mamaluk lahoos Yahudi nia sia, no la tuur naa-nemu no sia ona. Nia nata'uk ema Yahudi mak nanorin na'ak, Kristus eman musti kaer metin ukun-badu Yahudi, no musti moris salin nosi ema mak lahoos Yahudi.

¹³ Naree Petrus nalo nunia, mamaluk Yahudi rumak sia moos nalo tuir. To'o Barnabas moos oin-kotuk nunia. ¹⁴ Mais ha'u katene sia la tuir tebe-tebes Lia Di'ak isin. Ha'u moos de'an Petrus iha siakaan oin ka'ak, "Hoi, Petrus! O ne'e, ema ida nosi klubun Yahudi mak simu ukun-badu Yahudi hori uluk. Mais oras ne'e, Na'i Maromak loke dalan ti'an nebee ema mak fiar baa Yesus Kristus la tatalik no ukun-badu nia sia ona. Mau moos natebes lia nia ti'an. Dadi, nunabee

---

* **2:9** Hakerek Moon lia Yunani iha tohar ne'e tau naran, *Kefas*. Nia, Petrus naran ida seluk.

oras ne'e mau sei seten mamaluk lahoos Yahudi, nebee sia nalo aan nu'u ema Yahudi?"

¹⁵ Ha'u kde'an Petrus nunia, tan ami rua ema Yahudi hotu. Amikaan klubun Yahudi la manesak no klubun seluk sia, tan amikaan klubun natene kedan Na'i Maromak kleur ti'an.

¹⁶ Mais oras ne'e, ita hatene ha'ak Na'i Maromak nafoli ita na'ak, ema loos, lahoos tan ita halo tuir ukun-badu Yahudi, mais tan ita fiar baa Yesus Kristus. Ami du'uk fiar baa Yesus Kristus, nebee Na'i Maromak simu ami, tan ami hatene ti'an Na'i Maromak la simu ema, tan ema nia nalo tuir ukun-badu. Mais Nia simu ema, tan fiar baa Yesus Kristus.✧

¹⁷ Tan lia nia, ami hanorin ema ha'ak, Na'i Maromak simu ema tan fiar baa Kristus. Keta arumak ami sala tan fiar baa Kristus, hotu la tuir tenik ukun-badu Yahudi ona. Lale! Ami la sala.

¹⁸ Kalo ha'u ktuir kikar ukun-badu mak ha'u kla'o kela ti'an nia, foin ha'u ksala! ¹⁹ Uluk, ha'u kaka'as aan moris tuir ukun-badu nia sia, mais la bele. Oras ne'e, ha'u kla'o kela ti'an ukun-badu nia sia, nebee ha'u kbele moris talin malu ko Kristus. Moris nunia lai, foin Na'i Maromak simu ha'u. Dale badak dei, ha'u kmate ti'an, hedi baa ai karuus kamutuk ko Kristus. ²⁰ Oras ne'e lahoos ha'u mak moris, mais Kristus mak moris iha ha'ukaan isin lolon. Ha'u ketan moris foun ne'e, tan ha'u kfiar baa Na'i Maromak Oan. Nia nadomi ha'u liu resik, to'o mate selu nola ha'u.

²¹ Na'i Maromak simu ha'u tan Nia laran di'ak, lahoos tan ha'u kmoris tuir ukun-badu. Kalo ema bele di'a-di'ak no Na'i Maromak tan moris tuir ukun-badu, lia nia isin na'ak, Kristus mate nia butan dei.

✧ **2:16** Kananuk Sia 143:2; Roma 3:20,22

Lia nia, mak ha'u katak baa Petrus iha Antiohia.

3

Na'i Maromak simu ita tan fiar baa Yesus Kristus

¹ Hei, ema Galatia sia! Uluk ha'u katak kalore ti'an iha emikaan oin lia nosi Yesus Kristus mate iha ai karuus. Mais oras ne'e, ema be'ur nola emi ti'an! Emi ne'e, momok tebes! ² Ha'u atu kusu lia ida baa emi nune'e: emi simu Maromak Kmalar Lulik tan emi halo tuir ukun-badu Yahudi ka? Lale! Niakaan Kmalar Lulik mai baa emi tan emi fiar Lia Di'ak mak emi rona hola nia. ³ Dadi tan saa emi momok basuk nunia? Uluk, emi moris tuir Kmalar Lulik beer. Mais oras ne'e, emi hakfilas hodi moris tuir ema raiklaran beer. ⁴ Hanoin! Baa oras emi foin hahuu fiar baa Kristus, emi kona tonan wa'in boot. Keta to'o emikaan susar tan fiar Kristus nia, la noo folin! ⁵ Na'i Maromak foo Niakaan Kmalar Lulik nodi natudu tadak blaar oi-oik iha emikaan oin. Nia nalo nunia tan emi tuir ukun-badu Yahudi ka? Lale! Nia nalo nunia tan emi fiar Lia Di'ak nosi Kristus mak emi rona hola nia.

⁶ Hanoin baa ami ema Yahudi bei huun Abraham. Hakerek Moon na'ak, "Tan Abraham fiar baa Na'i Maromak, Na'i Maromak nafoli nia na'ak, ema loos."✧

⁷ Emi musti hatene di'a-di'ak lia ne'e: ema mak fiar nu'u Abraham, sia mak Abraham husarbinan.* ✧ ⁸ Hori uluk Na'i Maromak nakara

✧ **3:6** Lia Uluk Fohon 15:6; Roma 4:3   * **3:7** Hakerek Moon lia Yunani na'ak "sia dadi Abraham oan sia". Ema Yahudi tau lia fuan Abraham oan sia, atu nodi na'ak, Na'i Maromak eman sia. Leno no hakerek baa Roma 4:16.   ✧ **3:7** Roma 4:16

kedan atu simu ema lahoos Yahudi nosi klubun seluk sia. Nia moos nafoli sia na'ak ema loos, surak sia fiar baa Nia. Nia katak ti'an baa Abraham iha Hakerek Moon na'ak, "Tan o, ema klubun hotu-hotu iha raiklaran atu netan matak-malirin." ✧ ⁹ Ne'e na'ak, Na'i Maromak nameno atu natuun matak-malirin baa Abraham tan niakaan fiar. Nunia moos baa ema mak fiar baa Kristus. Sia moos netan matak-malirin bele-bele no Abraham.

¹⁰ Hakerek Moon na'ak, "Ema mak la tuir mohu Ukun-badu nosi Musa, kona kastikar!" Tan lia nia, ita hatene ha'ak, ema mak tuir Ukun-badu nebee Na'i Maromak simu nia, ema nia nanis kona kastikar, tan la noo ema ida moos mak bele tuir mohu Ukun-badu nia sia. ✧

¹¹ Mais oras ne'e ita hatene malorek ti'an ha'ak, Na'i Maromak la simu ema tan nalo tuir Ukun-badu. Hakerek Moon na'ak, "Ema mak Na'i Maromak nafoli na'ak, ema loos, nia netan moris tan niakaan fiar." ✧

¹² Kalo ita hakara nebee Na'i Maromak nafoli ita na'ak, ema loos, mais ita sei moris tuir Ukun-badu Musa hakaran, ne'e na'ak ita halau aan baa itakaan hahalok du'uk. Hakerek Moon na'ak, "Ema mak nakara moris tuir ukun-badu hakaran, ema nia nalau aan dei no ukun-badu nia sia." ✧

¹³ Masik ita haka'as aan halo tuir Ukun-badu Musa moos, ita sei la bele halo tuir mohu. Tan baa nia, ita sei kona kastikar. Mais oras ne'e, ita hatene ha'ak Kristus selu nola itakaan kastikar nia ti'an. Hakerek Moon na'ak, "Ema mak mate hisa baa ai rii, ema nia kona kastikar nosi Na'i

---

✧ **3:8** Lia Uluk Fohon 12:3 ✧ **3:10** Hanoin Hikar Dalam Moris 27:26 ✧ **3:11** Habakuk 2:4 ✧ **3:12** Ukun-badu Na'ilulik 18:5

Maromak.” Ne'e na'ak, baa oras Kristus mate iha ai karuus, Nia selu nola ita no simu nola itakaan kastikar nosi Na'i Maromak.✠ 14 Hodi Yesus Kristus mate nunia, matak-malirin mak Na'i Maromak nameno foo baa Abraham, bele tuun baa ema klubun seluk sia. Tan lia nia, ema hotu-hotu mak fiar baa Kristus, bele simu Maromak Kmalar Lulik mak Nia nameno ti'an nia.

Na'i Maromak nato'o mamenon

15 Mamaluk sia! Oras ne'e ha'u kola knan-inuk kosi itakaan moris lora-lora. Ema nalo hakerek bein sasoin nodi nameno nela kedan baa oan. Kalo nia teken niakaan naran baa hakerek nia ti'an, ne'e na'ak, malolok ti'an. Ema seluk la bele nalara no la bele tu'an sa-saa tenik. 16 Nunia moos, Na'i Maromak mamenon baa Abraham no niakaan husar-binan. Iha mamenon nia Na'i Maromak la dale na'ak, “Ha'u kamate menon ne'e ko okaan husar-binan sia” tan Nia la nameno baa husar-binan lear. Mais Nia nameno baa husar-binan na'in ida dei, mak Kristus.† 17 Lia nia nune'e: Na'i Maromak namate menon uluk fohon no Abraham. Tinan atus haat tolu nulu siku ti'an, Na'i Maromak moos natuun Ukun-badu baa ema Yahudi sia tuir siakaan Bei Musa. Masik nunia moos, Na'i Maromak la natuka Niakaan mamenon mak Nia namate ti'an no Abraham.✠ 18 Nia natuun matak-malirin baa Abraham, lahoos tan Abraham nalo tuir ukun-badu, mais tan Na'i Maromak nakara

---

✠ **3:13** Hanoïn Hïkar Dalan Moris 21:23 † **3:16** Hakerek Moon lia Yunani iha tohar ne'e la na'ak 'kamenô ko okaan fini sia', mais na'ak 'kamenô ko okaan fini na'in ida'." Iha ne'e, lia fuan Yunani "fini", lia isin na'ak, "husar-binan." Leno no Lia Uluk Fohon 12:7.

✠ **3:17** Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:40

foo loos baa Abraham. Lia nia hanesan oa ida mak simu bein sasoin nosi aman. Oan simu tan aman nameno nela kedan, lahoos tan oan nalo tuir ukun-badu.✧

¹⁹ Oras ne'e ha'u atu kusu nune'e: kalo Na'i Maromak simu Abraham tan niakaan fiar, tan saa Nia natuun tenik Ukun-badu baa Musa? Nia tu'an Ukun-badu nia sia atu nodi nanorin ema raiklaran nosi siakaan salan. Nia nakara nebee ema raiklaran moris tuir Ukun-badu nia to'o Abraham husar-binan ida mai. Husar-binan nia mak Kristus. Kalo Nia mai ti'an, Ukun-badu nia la folin ona.

Oras Na'i Maromak natuun Ukun-badu baa ema Yahudi sia, Nia la natuun du'uk. Mais Nia nodi Niakaan makbukar lale'an mai latan baa Musa liman, foin Musa nato'o baa ema Yahudi sia. Hodi nunia, Musa dadi ailalete bodik Na'i Maromak no Niakaan eman sia. ²⁰ Mais baa oras Na'i Maromak namate menon no Abraham, Nia la nodi ailalete, Nia na'in mak nameno du'uk. Hodi nunia, ita hatene ha'ak, Na'i Maromak mamenon baa Abraham, folin kaliuk nosi Ukun-badu nia sia.

Ukun-badu nanorin ema nosi siakaan salan

²¹ Arumak emi haneo ha'ak, Ukun-badu Musa sakar Na'i Maromak mamenon ka? Lale! Kalo ema raiklaran bele nalo tuir ukun-badu nebee Na'i Maromak simu sia, nanis Ukun-badu Musa mak folin kaliuk. Mais tuir loos, la noo ukun-badu raiklaran ida moos mak ema bele nalo tuir nebee Na'i Maromak simu sia. ²² Hakerek Moon na'ak, ita hotu-hotu tatalik mate ho itakaan salan. Mais ita bele hetan matak-malirin mak Na'i Maromak nameno ti'an nia, surak ita fiar baa Yesus Kristus.

✧ **3:18** Roma 4:14

²³ Oras Kristus sei la mai dauk, Ukun-badu neti-natoos ita, to'o ita la bele hakbois. Mais to'o baa niakaan oras, Na'i Maromak loke dalam nebee ita bele hakbois hosi Ukun-badu nia sia, surak ita fiar baa Yesus Kristus. ²⁴⁻²⁵ Ita bele hanesa Ukun-badu Musa nu'u ema makdaka ida mak lituk ita to'o Kristus mai naloos ita iha Na'i Maromak oin. Oras ne'e ita fiar baa Kristus ti'an, dadi makdaka nia lalika lituk ita ona.

Em a mak fiar, bele dadi baa Na'i Maromak eman

²⁶ Oras ne'e, emi dadi baa Na'i Maromak oan ti'an, tan emi fiar baa Yesus Kristus. ²⁷ Ema hotu-hotu mak netan sarani, talin malu metin no Kristus ti'an. ²⁸ Ema mak fiar baa Kristus, masik ema Yahudi ka, lahoos Yahudi ka, ata ka, lahoos ata ka, feto ka, mane ka, sia hotu-hotu manesak iha Na'i Maromak oin, tan sia talin malu no Yesus Kristus. ²⁹ Kristus nia, Abraham husar-binan. Tan emi talin malu ho Kristus ti'an, emi moos dadi baa Abraham husar-binan. Hodi nunia, emi bele simu matak-malirin mak Na'i Maromak nameno ti'an baa Abraham.✧

4

¹ Ha'u kfoo knaninuk ida tenik. Oan bele simu bein sasoin nosi aman kalo aman mate ti'an. Mais kalo oras aman mate oan nia sei ki'ik, nia la bele simu dauk bein sasoin nia. Nia hanesan ata mak la bele nola na'in sasoin. ² Tan oan nia sei ki'ik, musti noo ema mak naliku nia no babilan niakaan bein sasoin. Nia musti tuir malikuk hakaran, to'o oras mak aman nakotu nela ti'an, foin nia bele simu bein sasoin nia. ³ Ita moos nunia. Oras Yesus Kristus sei la mai dauk, ita

---

✧ 3:29 Roma 4:13

sei nu'u lawarik nia. Ita sei tatalik mate ho raiklaran beer, hanesan ata. ⁴⁻⁵ Mais oras mak Na'i Maromak nakotu to'o mai ti'an, Nia solok Niakaan Oan mai atu dadi ema raiklaran, nebee ema raiklaran moos bele dadi baa Na'i Maromak oan. Baa oras Na'i Maromak Oan Yesus Kristus moris iha raiklaran, Nia moris tuir Ukun-badu Musa, nebee Nia bele nasori ema hotu-hotu mak tatalik no Ukun-badu nia.

⁶ Tan ita dadi Na'i Maromak oan ti'an, Nia solok Oan Yesus Kristus Kmalar mai tama baa itakaan neon. Kmalar nia nanorin ita nebee ita bele bolu no bele temi Na'i Maromak ha'ak, "Ama". ⁷ Ne'e na'ak, ita bele simu sasoin hotu-hotu mak Nia nameno ti'an, tan ita dadi baa Niakaan oan ti'an. Ita la nu'u ata ona mak la bele simu bein sasoin.✧

Paulus neo-neon baa ema Galatia sia

⁸ Uluk, baa oras emi sei la hatene Na'i Maromak dauk, emi halo aan nu'u ata hodi lo'u-sudur baa buat mak lahoos Maromak. ⁹ Mais oras ne'e emi hatene Na'i Maromak ti'an. (Di'ak kaliuk kalo ha'u ka'ak, Na'i Maromak mak natene emi.) Dadi nunabee emi sei hakara lo'u-sudur hikar baa buat mak la noo folin no la noo beran? Emi hakara hana'i baa buat nia sia to'o dadi ata tenik ka? ¹⁰ Mamaluk sia! Ha'u krona ti'an emi hadahur hikar loron lulik nu'u fulan foun, loro falin, no tinan foun. Tan saa emi halo nunia? Hahalok nunia la noo folin. ¹¹ Ha'u kneo-neon rona lia nia sia! Keta arumak ha'ukaan kolen kanorin emi nia, butan dei.

¹² Mamaluk sia! Ha'u kbeer basuk nebee emi moris tuir ha'ukaan moris lala'ok. Masik ha'u du'uk ema Yahudi, mais ha'u kabusik kela ti'an

---

✧ 4:7 Roma 8:15-17

ukun-badu Yahudi nia sia, nebee ha'u kmoris nu'u ema mak lahoos Yahudi. Hanoin hori hirak nia baa oras ha'u kmai baa emi, emi simu ha'u di'a-di'ak. ¹³ Oras ha'u kmai uluk fohon atu katak Lia Di'ak baa emi nia, ha'ukaan isin la biit. ¹⁴ Masik nunia moos, emi la dudu fila ha'u, mais emi simu ha'u nu'u ha'u ne'e, Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an ida. Liu tan tenik, emi simu ha'u nu'u ha'u ne'e, Yesus Kristus. ¹⁵ Baa oras nia, ita neon di'ak bele-bele. Mais tan saa, oras ne'e emi la nunia ona? Oras nia, emi hadomi ha'u tebes, to'o emi hakara sukut hola emikaan matan fuan, foo baa ha'u. ¹⁶ Oras ne'e, ha'u kmusti dale maka'as baa emi kodi katak tenik hanorin loos baa emi. Mais emi keta ha'ak ha'u kfunu emi. Lale.

¹⁷ Maktolek teen nia sia madinas nola emikaan neon, nebee emi tuir ukun-badu Yahudi hotu-hotu. Sia la no'uk ha'u kamalu emi, tan sia nakara emi halau aan tuir sia dei. ¹⁸ Kalo ema nakara madinas, madinas halo lia di'ak! Mais keta madinas iha ha'ukaan oin dei!

¹⁹ Mamaluk sia! Ha'u kadomi emi hanesan ha'ukaan oan du'uk. Kalo ha'u kanoin kola emi, ha'ukaan neon susar basuk, hanesan feto mak noran moras nahoris. Ha'u katerus aan susar nunia, to'o emikaan neon dadi nu'u Kristus neon. ²⁰ Ha'u kbeer basuk kasoru du'uk emi, nebee ha'u lalika dale maka'as nune'e ona, tan ha'u la katene atu dale saa tenik.

Paulus foo lia hatetek nosi Hagar oan no Sara oan

²¹ Kalo emi hakara moris tuir ukun-badu Yahudi, di'ak liu emi hatene uluk ukun-badu lala'ok. ²² Iha Hakerek Moon noo lia nosi ema Yahudi siakaan bei Abraham oan mane na'in

rua. Nia netan oan ida nosi atan, ida tenik nosi feen. ✧ ²³ Ata nia nahoris oan, tan tuir ema raiklaran beer. Mais feen nahoris oan, tan Na'i Maromak nameno kedan nunia baa Abraham.

²⁴ Feto na'in rua nia dadi lia hatetek nodi natudu mamenon oik rua mak Na'i Maromak nodi namate menon no ema raiklaran. Mamenon ida, Nia namate no klubun Isra'el baa oras natuun Ukun-badu baa Musa iha foho Sinai. Tan klubun Isra'el tatalik aan baa Ukun-badu nia, sia dadi ata hanesan Hagar. ²⁵ Foho Sinai iha rai Arab nia, hanesan Hagar. Ema kota Yerusalem oras ne'e mak sei tatalik aan baa Ukun-badu nia moos, sia hanesan Hagar.

²⁶ Mais mamenon ida tenik natudu kota Yerusalem foun iha lale'an. Na'i Maromak eman mak nein iha nia lahoos ata, tan sia la tatalik aan baa Ukun-badu. Sia hanesan amikaan inan Sara, mak Abraham feen. ²⁷ Hakerek Moon na'ak: "Hei! Feto mak la noo oan!

Neon boot baa ona!

Hei! Feto mak la noran moras nahoris!

Mananu modi neon di'ak baa ona!

Feto mak laran dodok tan la'en la mana nia ona,* nia atu netan oan wa'in, liu nosi feto mak la'en mana." ✧

²⁸ Nune'e mamaluk sia! Ita dadi Na'i Maromak oan tuir Niakaan mamenon. Ita hanesan Isak mak Abraham nahoris, tan tuir Na'i Maromak mamenon. ²⁹ Ata oan mak moris tuir ema raiklaran beer nia, oras boot mai, nia nasusar Isak mak moris tuir Kmalar Lulik beer. Lia nia

---

✧ **4:22** Lia Uluk Fohon 16:15, 21:2   * **4:27** Feto mak laran dodok tan la'en la mana nia ona, ne'e mak Sara. Baa oras nia, la'en Abraham nola Hagar nebee netan oan.   ✧ **4:27** Yesaya 54:1

moos manesak no saa mak dadi baa oras ne'e.✠
³⁰ Hakerek Moon na'ak, "Halatu sai ata nia no oan, tan ata oan la bele simu bein sasoin. Feen oan dei mak bele simu sasoin nia."✠

³¹ Nune'e, mamaluk sia! Ita ne'e lahoos ata oan, tan ita la tatalik aan ho Ukun-badu Yahudi. Ita hanesan oan hosi Abraham feen, tan ita fiar baa Yesus Kristus.

5

Ita hakbois hosi Ukun-badu tan Kristus sori ita ti'an

¹ Uluk, ami ema Yahudi hatiu todan Ukun-badu nosi Musa. Mais oras ne'e, Kristus foti nola todan nia ti'an nosi ami, tan ami fiar baa Nia. Ne'e na'ak, ami hakbois ti'an. Dadi, emi keta kona be'ur to'o hana'i hikar baa Ukun-badu nia hanesan ata!

² Rona! Ha'u ne'e Paulus, mak dale ne'e. Kalo emi hamane aan tuir ukun-badu Yahudi nebee Na'i Maromak simu emi, ne'e na'ak Kristus mate la noo folin ona. ³ Tebes. Ha'u katak ti'an ka'ak, kalo ema tuir Ukun-badu namane aan, ema nia moos musti nalo tuir mohu Ukun-badu nia sia. ⁴ Ema mak nala'ok Ukun-badu nebee Na'i Maromak simu nia, ema nia moris salin aan ti'an nosi Kristus nodi dudu fla Na'i Maromak laran di'ak. ⁵ Mais tan ita fiar baa Yesus Kristus, Kmalar Lulik moris iha itakaan neon. Hodi nu'unia, ita bele haloon baa Na'i Maromak nebee Nia nafoli ita na'ak ema loos. ⁶ Dadi, ita hamane aan ka, la hamane aan ka, lia nia la noo folin ona. Lia mak noo folin mak ne'e: ita fiar baa Kristus no hadomi ema seluk.

✠ **4:29** Lia Uluk Fohon 21:9   ✠ **4:30** Lia Uluk Fohon 21:10

⁷ Uluk, emi moris tuir hanorin loos. Mais oras ne'e, see mak tolek nola emi ti'an, to'o la tuir hanorin loos ona? ⁸ Hanorin tolek mak emi rona nia, la mai nosi Na'i Maromak mak bolu emi atu dadi baa Niakaan ema. ⁹ Hanoin, tan kleuleur hanorin tolek nia bele nahaat ema wa'in kakutak, hanesan tua teen oan ida nasa'e naboot tubi.✧ ¹⁰ Mais tan Yesus Kristus mak itakaan Ulun, ha'u kfiar ka'ak, Nia atu nalo emi fiar hikor baa hanorin uluk mak ha'u kanorin baa emi nia. Ha'u moos fiar ka'ak, Na'i Maromak du'uk mak kastikar maktolek teen mak nahaat emikaan fiar.

¹¹ Nune'e, mamaluk sia! Noo ema mak katak na'ak, ha'u kanorin ema nebee namane aan tuir ukun-badu Yahudi. Lia nia la loos. Kalo ha'u kanorin nunia, nanis ema Yahudi sia la sakar ha'u. Mais tan ha'u kanorin ka'ak, Yesus mate iha ai karuus atu sori ema, lia ne'e mak nalo sia sakar ha'u. ¹² Ema mak nabonar emi nosi lia hamane aan, habusik sia ku'it du'uk aan!

¹³ Mamaluk sia! Na'i Maromak bolu emi, nebee emi moris hakbois hosi ukun-badu hakaran. Mais keta tan hakbois ti'an, emi moris tuir emikaan hakaran du'uk! Keta! Emi musti moris hadomi malu hodi haliku malu, nu'u ata naliku na'in. ¹⁴ Hakerek Moon na'ak, "Musti hadomi ema seluk, oin nudaar hadomi isin lolon du'uk." Kalo halo tuir ukun-badu ida ne'e, emi hala'o ti'an ukun-badu hakaran hotu-hotu.✧ ¹⁵ Mais kalo emi hakaat malu, lale, rakut malu, emi lei haree dei! Nosi ikus, emi hadodok emikaan isin lolon du'uk.

Raiklaran beer la kona malu no Kmalar Lulik beer

¹⁶ Ha'u katak nune'e: Kalo ita moris tuir Kmalar Lulik beer, ita la tuir tenik raiklaran beer, ¹⁷ tan raiklaran beer sakar Kmalar Lulik beer. Kmalar Lulik beer moos sakar raiklaran beer. Dadi, kalo ita halo tuir ida ti'an, ita musti halu'a ida.✧ ¹⁸ Kalo Kmalar Lulik babilan ita ti'an, ita lalika hana'i baa ukun-badu ona.

¹⁹ Kalo ita halo tuir raiklaran beer, itakaan hahalok aat malorek nune'e: ita halo lia kfoer, ita halo hahalok kadoor, ita la moe halo hahalok aat, ²⁰ ita lo'u baa ai'oi lulik sia, ita buan manas, ita funu malu, ita toe malu, ita laran moras baa ema mak liu ita, ita krakat, ita neon toos, ita sasuku ema, ita tokar lauk, ²¹ ita tinu aat, ita lanu aat bele-bele to'o la hatene aan, no ita halo sala seluk sia. Hori uluk, ha'u katak baa emi ti'an ka'ak, kalo ita halo nunia, ita la bele dadi Na'i Maromak eman.

²² Mais, kalo ita moris tuir Kmalar Lulik beer, itakaan hahalok nune'e: ita hadomi ema, ita neon boot, ita hakara dame, ita heti neon, ita laran di'ak, ita tulun ema, ita kaer mamenon, ²³ ita halo hahalok mamar, no ita daka aan di'a-di'ak. La noo ukun-badu ida kois mak badu lia ne'e sia. ²⁴ Kalo ita dadi ti'an baa Yesus Kristus eman, ita la tuir tenik raiklaran beer ona, tan itakaan a'aat sia hedi mate ti'an baa ai karuus hamutuk ho Yesus. ²⁵ Kmalar Lulik foo moris foun baa ita ti'an, dadi ita musti halo tuir Niakaan beer nohuun. ²⁶ Ne'e na'ak, ita keta rotus kneter, keta sakar malu, no keta hirus ema.

6

Lia tulun malu

✧ **5:17** Roma 7:15-23

¹ Mamaluk sia! Kalo mamaluk makfiar ida nalo sala, ita mak hatene tebe-tebes Kmalar Lulik beer, musti baa dale mamamar ho nia, hodi nia mai, nebee tuir nikar Na'i Maromak dalan loos. Mais ita musti daka aan, nebee ita keta monu baa niakaan salan nia. ² Kalo mamaluk ida netan susar, ita musti tulun nia. Hodi nunia, ita halo tuir Kristus ukun. ³ Mais kalo ema ida na'ak, nia maka'as liu niakaan mamaluk sia, mais tuir loos la nunia, nia tolek aan du'uk. ⁴ Ita ida-idak musti leno itakaan hahalok du'uk ha'ak, di'ak ka lale. Kalo di'ak, ita bele neon boot, mais keta hanesa itakaan hahalok nia baa ema seluk siakaan hahalok, ⁵ tan nosi ikus ita ida-idak musti hataa du'uk itakaan hahalok. ⁶ Ita moos musti fa'e itakaan serwisu folin, hodi tulun ema mak nanorin Maromak Manfatin baa ita.

⁷ Hanoin, tan Na'i Maromak natene lia hotu-hotu. Dadi, keta haktolek ho Nia, tan ne'e na'ak, ita tolek aan du'uk. Saa mak ita kuda, nia mak ita ku'u. ⁸ Kalo ita halo aat tuir itakaan beer du'uk, ita hetan moris dodok. Mais kalo ita halo lia di'ak tuir Kmalar Lulik beer, ita hetan moris loos to'o nima-nimak. ⁹ Keta baruk halo lia di'ak sia, tan kona baa niakaan oras, ita moos hetan hikar lia di'ak, surak ita haterus aan. ¹⁰ Dadi, kalo noo leet, halo kedan lia di'ak bodik ema hotu-hotu, kaliuk, halo bodik itakaan mamaluk makfiar sia.

Paulus narohan niakaan hakerek baa ema sarani sia iha Galatia

¹¹ Lia rohan ne'e, ha'u mak kakerek kodi ha'uakaan liman du'uk. Emi bele haree du'uk ha'u kakerek kalo bo-boot. ¹² Hanoin! Maktolek teen nia sia moos fiar baa Yesus Kristus mak mate iha ai karuus. Mais sia mai seten emi nebee hamane aan, tan sia nata'uk ema Yahudi

seluk atu nasusar sia kalo sia nanorin na'ak, ema lalika namane aan tuir ukun-badu Yahudi. Tan lia nia, sia setar oin baa ema Yahudi mak kaer metin siakaan ukun-badu. ¹³ Masik sia du'uk namane aan ti'an moos, sia la tuir mohu Ukun-badu Musa. Sia nakara emi hamane aan, nebee emi dadi baa siakaan ema. Hodi nunia, siakaan klibur atu foti-nahaas sia.

¹⁴ Mais ha'u kbeer foti-kahaas itakaan Ulun Yesus Kristus dei. Nia mate iha ai karuus, nebee nalakon mohu lia aat sia mak ema nalo tuir raiklaran beer. Tan lia nia, ha'u la kanoin tenik raiklaran beer. ¹⁵ Hamane aan ka, la hamane aan ka, lia nia la noo folin. Lia mak noo folin, mak ne'e: ita simu ti'an moris foun hosi Na'i Maromak. ¹⁶ Ha'u kaloon nebee Nia natudu Niakaan dadomin baa ema hotu-hotu mak tuir ha'ukaan hanorin ne'e, to'o sia bele moris manek no dame. Tan sia dadi ti'an baa Na'i Maromak klubun foun.

¹⁷ Ha'u kaloon nebee ema keta mai nasusar tenik ha'u nodi lia ne'e. Ha'ukaan isin noo kanek fitar ti'an, tan ha'u kaliku Yesus Kristus.

¹⁸ Mamaluk sia! Ha'u kaloon nebee itakaan Na'in Yesus Kristus natudu laran di'ak baa emi hotu-hotu.

Nunia dei!

Tabe nosi ha'u,

Paulus

Tetun Alkitab
Genesis and the New Testament in the Tetun Belu
language of Indonesia and East Timor
Kejadian dan Perjanjian Baru dalam bahasa Tetun
Belu. Genesis eo Novo Testamento em língua Tétum
Belu.

copyright © 2013 Unit Bahasa dan Budaya

Language: Tutun Belu (Tetun)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

66336204-8208-5358-97ab-2b85b8c3392e